

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. balandžio 23 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Transportas – Oro susisiekimo paslaugos – Reglamentas (EB) Nr. 1008/2008–23 straipsnio 1 dalis – Mokėtinės galutinės kainos nurodymas – Keleivių registracijos internetu mokestis – PVM – Administravimo mokesčiai, taikomi pirkimams, atliekamiems kita, ne oro vežėjo patvirtinta kredito kortele – Neišvengiami ir numatomi mokėtinės galutinės kainos elementai – Neprivalomi kainos priedai – Sąvoka“

Byloje C-28/19

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2018 m. gruodžio 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. sausio 16 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ryanair Ltd,

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust

prieš

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust,

Ryanair Ltd,

Ryanair DAC

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas P. G. Xuereb (pranešėjas), teisėjai T. von Danwitz ir A. Kumin,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Ryanair DAC*, atstovaujamos *avvocati* M. Castioni, G. Mazzei ir A. Pecchia, taip pat QC B. Kennelly,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* A. Collabolletta,

* Proceso kalba: italų.

- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, A.-L. Desjonquères ir I. Cohen,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll ir G. Hesse,
- Europos Komisijos, atstovaujamos L. Malferrari ir B. Sasinowska,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (OL L 293, 2008, p. 3) 23 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant, pirma, *Ryanair Ltd* ir *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust* (Konkurencijos ir rinkos priežiūros institucija *Antitrust*, Italija; toliau – AGCM) ir, antra, pastarosios ir *Ryanair Ltd* bei *Ryanair DAC* ginčą dėl nesąžiningos komercinės praktikos, kuria yra kaltinama oro transporto bendrovė *Ryanair* (toliau – *Ryanair*).

Teisinis pagrindas

Sajungos teisė

- 3 Reglamento Nr. 1008/2008 16 konstatuojamoje dalyje skelbiama:

„Vartotojams turėtų būti sudaromos galimybės veiksmingai palyginti skirtingų oro linijų oro susisiekimo paslaugų kainas. Todėl visuomet turėtų būti nurodyta galutinė vartotojo mokėtina Bendrijos kilmės oro susisiekimo paslaugų kaina, įskaitant visus mokesčius, rinkliavas ir mokėjimus. Bendrijos oro vežėjai taip pat skatinami nurodyti jų teikiamų oro susisiekimo paslaugų iš trečiųjų šalių į Bendriją galutinę kainą.“

- 4 Šio reglamento 2 straipsnio 18 punkte numatyta:

„Šiame reglamente:

<...>

18) oro susisiekimo kainos – eurais arba vietine valiuta išreikštos kainos, kurias moka keleiviai oro vežėjams arba jų agentams arba kitiems bilietų pardavėjams už tų keleivių vežimą oro transportu, bei visos šių kainų taikymo sąlygos, įskaitant agentūroms pasiūlytą atlygį, sąlygas, kitas papildomas paslaugas.“

- 5 Minėto reglamento 23 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Bet kuria forma, įskaitant internetu, visuomenei siūlant ar skelbiant oro susisiekimo kainas ir oro susisiekimo tarifus už oro susisiekimo paslaugas, teikiamas iš oro uosto, esančio valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, kartu nurodomos taikomos sąlygos. Visada nurodoma galutinė

mokėtina kaina, kuri turi apimti taikomą oro susisiekimo kainą ar oro susisiekimo tarifą ir visus taikomus mokesčius, rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas, kurių neįmanoma išvengti ir kuriuos galima numatyti skelbimo metu. Nurodant galutinę kainą, taip pat nurodoma bent:

- a) oro susisiekimo kaina ar oro susisiekimo tarifas;
- b) mokesčiai;
- c) oro uostų mokesčiai; ir
- d) kitos privalomos rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos, pavyzdžiui, susijusios su saugumu ar degalais;

jei b, c ir d punktuose nurodyti mokesčiai bei rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos ar oro susisiekimo tarifo. Neprivalomi kainos priedai turi būti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai nurodyti bet kurio rezervavimo proceso pradžioje ir vartotojui turi būti suteikta galimybė juos laisvai pasirinkti.“

Italijos teisė

- 6 2005 m. rugsėjo 6 d. *decreto legislativo n° 206 – Codice del consumo* (Įstatyminis dekretas Nr. 206 – Vartotojų kodeksas; GURI paprastasis priedas Nr. 235, 2005 m. spalio 8 d.; pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytina redakcija; toliau – Vartotojų kodeksas) 20 straipsniu draudžiama nesąžininga komercinė praktika, kaip antai, be kita ko, klaidinga komercinė praktika, kaip tai suprantama pagal šio kodekso 21–23 straipsnius. Konkrečiai kalbant, minėto kodekso 20 straipsnio 2 dalyje patikslinta, kad komercinė praktika laikoma nesąžininga, jei prieštarauja profesiniam rūpestingumui ir jei prekės atžvilgiu iškreipia ar gali iškreipti eilinio vartotojo, kuris su ja susijęs ar ji yra jam skirta, arba konkrečios vartotojų grupės, kuriai taikoma tokia praktika, eilinio nario ekonominį elgesį.
- 7 Remiantis to paties kodekso 21 straipsnio 1 dalies d punktu, klaidinanti komercinė praktika gali būti susijusi, be kita ko, su kaina ar kainos apskaičiavimo būdu arba su konkrečia kainos nuolaida.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 8 2011 m. birželio 15 d. sprendimu AGCM pripažino bendrovę *Ryanair* kalta dėl įvairios nesąžiningos komercinės praktikos remiantis Vartotojų kodeksu ir skyrė jai kelias baudas. Konkrečiai kalbant, AGCM kvalifikavo kaip nesąžiningą praktiką, kaip tai suprantama pagal Vartotojų kodekso 20 straipsnio 2 dalį ir 21 straipsnio 1 dalies d punktą, klostantis faktinėms aplinkybėms pagrindinėje byloje taikomų kainų pristatymą *Ryanair* rezervavimo internetu sistemoje (<http://Ryanair.com/it>).
- 9 AGCM teigimu, šioje interneto svetainėje skelbiamos kainos neapima tam tikrų elementų, kuriuos *Ryanair* kvalifikuoja kaip fakultatyvias išlaidas, t. y. keleivių registracijos internetu išlaidos, pridėtinės vertės mokestis (PVM), taikomas tarifams ir papildomoms fakultatyvioms išlaidoms, susijusioms su nacionaliniais skrydžiais, ir administravimo išlaidos atliekant pirkimus ne *Ryanair* patvirtinta kredito kortele (išankstinio mokėjimo kortele *Mastercard*), nors AGCM teigia, kad šios išlaidos, kurios iš esmės yra privalomos, tenka vartotojams vykdant rezervacijos internetu procedūrą ir dėl to padidėja iš pradžių nurodyta kaina.
- 10 *Ryanair* pareiškė ieškinį dėl to sprendimo panaikinimo *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija).

- 11 Dėl kainų pateikimo komercinės praktikos tas teismas 2012 m. balandžio 12 d. sprendimu patvirtino 2011 m. birželio 15 d. AGCM sprendimą ir nusprendė, kad keleivių registracijos internetu mokesčiai ir PVM, taikytinas tarifams ir fakultatyvioms papildomoms išlaidoms, susijusioms su nacionaliniais skrydžiais, yra ne fakultatyvios išlaidos, bet, kaip ir kitos administravimo išlaidos už pirkimus, atliekamus ne *Ryanair* patvirtinta kredito kortele, „neišvengiamos“ išlaidos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalį; tai išlaidos, dėl kurių nenurodymo per rezervavimo procedūrą negalima tinkamai informuoti vartotoją apie tikrąją *Ryanair* siūlomos paslaugos kainą.
- 12 Dėl administravimo išlaidų už pirkimus, atliekamus ne *Ryanair* patvirtinta kredito kortele, *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) nusprendė, kad šių išlaidų neišvengiamumas pateisinamas tuo, kad eilinis pirkėjas, norintis atlikti rezervaciją *Ryanair* interneto svetainėje, neturi jokios pagrįstos galimybės išvengti minėtų išlaidų padidėjimo, jei neturi *Ryanair* patvirtintos kredito kortelės. Šiuo klausimu tas teismas konstatavo, kad Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies tikslas yra užtikrinti visišką lėktuvo bilietų kainos skaidrumą nuo to momento, kai suinteresuotasis asmuo nusprendžia pradėti rezervavimo procedūrą, bet ne skatinti visuomenę iš anksto pasirūpinti palankesne mokėjimo priemone.
- 13 *Ryanair* pateikė apeliacinį skundą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) dėl sprendimo dalių, dėl kurių *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) atmetė jos ieškinį ir patvirtino AGCM sprendimą.
- 14 Konstatavęs, kad savo jurisprudencijoje Teisingumo Teismas konkrečiai nėra išsakęs nuomonės dėl ginčijamų kainos elementų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad siekiant išspręsti ginčą reikia nustatyti, ar šie elementai gali būti laikomi priskiriamais prie neišvengiamų ir numatomų rinkliavų kategorijos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrą sakinį, o gal turi būti laikomi neprivalomais kainos priedais, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos ketvirtą sakinį. Pastaruoju atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar priedo neprivalomumas gali reikšti išvengiamas išlaidas daugumai vartotojų.
- 15 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
 - „1. Ar [Reglamento Nr. 1008/2008] 23 straipsnio 1 dalies antrą sakinį reikia aiškinti taip, kad registracijos internetu mokestis ir atsiskaitymo kredito kortele „administravimo mokestis“, kurie pridedami prie bilietų kainos, taip pat PVM, taikomas skrydžių tarifams ir neprivalomiems kainos priedams, numatytiems skrendant nacionaliniais maršrutais, priskiriami prie neišvengiamų, numatomų ar neprivalomų kainos priedų kategorijos?
 2. Ar Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ketvirtą sakinį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „neprivalomi“ reiškia kainos priedus, kurių dauguma vartotojų gali išvengti?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 16 Dviem klausimais, į kuriuos reikia atsakyti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivių registracijos internetu išlaidos, su nacionaliniais skrydžiais susijusiems tarifams ir neprivalomiems priedams taikomas PVM, taip pat administravimo išlaidos, susijusios su pirkimais, už kuriuos atsiskaitoma ne oro vežėjo patvirtinta kredito kortele, priskirtinos prie neišvengiamų ir numatomų kainos priedų, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos antrą sakinį, kategorijos, o gal prie neprivalomų kainos priedų, kaip tai suprantama pagal minėtos nuostatos ketvirtą sakinį, kategorijos.

- 17 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, remiantis Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antru sakiniu, visada turi būti nurodoma galutinė mokėtina kaina už keleivio vežimą oro transportu, kuri turi apimti, be kita ko, oro susiekimo kainą, nurodytą šio reglamento 2 straipsnio 18 punkte, taip pat pateiktame pasiūlyme nurodytus mokesčius, rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas, kurių neįmanoma išvengti ir kuriuos galima numatyti. Minėto reglamento 23 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje patikslinta, kad pasiūlyme turi būti nurodyti bent oro uostų mokesčiai, taip pat kitos privalomos rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos, susijusios su saugumu ar degalais; šie elementai pridedami prie oro susisiekimo kainos.
- 18 Teisingumo Teismas šiuo klausimu yra konstatavęs, kad Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrame ir trečiame sakiniuose nurodyti mokesčiai, rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos negali būti įtraukti į oro susisiekimo kainą, bet turi būti nurodyti atskirai (2017 m. liepos 6 d. Sprendimo *Air Berlin*, C-290/16, EU:C:2017:523, 36 punktas). Iš 2015 m. sausio 15 d. Sprendimo *Air Berlin* (C-573/13, EU:C:2015:11) 35 punkto taip pat matyti, kad mokėtinės galutinės kainos elementai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrą sakinį, turi būti patikslinti pirmą kartą nurodant oro susisiekimo paslaugų kainą.
- 19 Be to, Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ketvirtame sakinyje nustatyta, kad neprivalomi kainos priedai turi būti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai nurodyti bet kurio rezervavimo procedūros pradžioje ir vartotojui turi būti suteikta galimybė juos laisvai pasirinkti.
- 20 Iš 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *ebookers.com Deutschland* (C-112/11, EU:C:2012:487) 14 punkto matyti, kad sąvoka „neprivalomi kainos priedai“ apima kainos priedus, kurie nėra neišvengiami, kitaip nei galutinės kainos elementai, nurodyti Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrame ir trečiame sakiniuose, ir kurie dėl to susiję su paslaugomis, kurios, kaip papildančios pačią oro susisiekimo paslaugą, nėra nei privalomos, nei būtinos pervežant keleivius, nepaisant to, ar klientas nuspręstų jas pasirinkti, ar jų atsisakyti. Teisingumo Teismas turėjo galimybę nuspręsti, kad kainos priedai, kuriais apmokama už skrydžio atšaukimo draudimą ar registruoto bagažo vežimą, turi būti laikomi neprivalomais, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ketvirtą sakinį (2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *ebookers.com Deutschland*, C-112/11, EU:C:2012:487, 20 punktas ir 2014 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Vueling Airlines*, C-487/12, EU:C:2014:2232, 39 punktas).
- 21 Taigi iš Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ir minėtos jurisprudencijos matyti, kad keleiviams vežti skirtuose skelbimuose internete oro vežėjas, kaip antai *Ryanair*, pirmą kartą nurodydamas kainą privalo nurodyti oro susisiekimo kainą, taip pat – atskirai – neišvengiamus ir numatomus mokesčius, rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas, o apie neprivalomus kainos priedus turi informuoti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai pačioje rezervavimo procedūros pradžioje.
- 22 Būtent atsižvelgiant į šias aplinkybes reikia nagrinėti pagrindinėje byloje aptariamų skirtingų kainos elementų kvalifikavimą, remiantis Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalimi.
- 23 Kalbant visų pirma apie keleivių registracijos internetu išlaidas, reikia konstatuoti, kad, priešingai, nei tvirtina Austrijos vyriausybė ir Europos Komisija savo rašytinėse pastabose, iš registracijos privalomumo negalima automatiškai daryti išvados, kad šios išlaidos yra neišvengiamos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrą sakinį. Iš tiesų oro vežėjai turi pasiūlyti keleiviams įvairius registracijos būdus (už užmokestį ar nemokamai), kaip antai registraciją internetu ar fizinę registraciją oro uoste.
- 24 Esant šioms sąlygoms, kai vartotojas turi pasirinkti bent tarp dviejų registracijos būdų, reikia konstatuoti, kaip nurodo Prancūzijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose, kad per rezervavimo procedūrą pasiūlytas registracijos būdas nebūtinai yra privaloma paslauga, kuri būtina jam vežti. Iš tiesų, kai oro vežėjas pasiūlo mokamą registracijos internetu paslaugą ir kartu pateikia alternatyvius sprendimus, leidžiančius keleiviams registruotis nemokamai, registracijos internetu išlaidos negali būti

- laikomos neišvengiamu mokėtinos galutinės kainos elementu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalį, bet turi būti kvalifikuojamos kaip neprivalomas kainos priedas, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos ketvirtą sakinį, kurį vartotojas gali pasirinkti arba jo atsisakyti.
- 25 Tokios išlaidos gali būti laikomos neišvengiamomis tik tuomet, jei visi oro vežėjo siūlomi registracijos būdai yra mokami arba jei, kaip nurodo Italijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose, vartotojui nesiūloma jokios pasirinkimo iš kelių registracijos būdų galimybės. Iš tiesų pirmuoju atveju vartotojas vienaip ar kitaip turės registracijos išlaidų, nes jam suteikta pasirinkimo galimybė yra tik iliuzinė, o antruoju atveju vartotojas faktiškai neturi jokio kito pasirinkimo, tik registruotis internetu.
- 26 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės patikrinti, ar *Ryanair* siūlė keleiviams nemokamos registracijos galimybę. Jeigu ji siūlė tik mokamos registracijos internetu galimybę, kaip nurodė Italijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose, arba kaip mokamos registracijos internetu alternatyvą siūlė tik mokamos registracijos būdus, kaip tvirtina Komisija savo rašytinėse pastabose, reikės padaryti išvadą, kad klientas negalėjo išvengti registracijos išlaidų ir kad šios išlaidos, kurių numatomumą lemia oro vežėjo tarifų politika, reiškia neišvengiamus ir numatomus kainos elementus, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.
- 27 Vis dėlto, jei *Ryanair* kaip alternatyvą siūlė vieną ar kelias nemokamos registracijos galimybes, registracijos internetu mokamos paslaugos turi būti laikomos neprivalomais kainos priedais, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ketvirtą sakinį.
- 28 Dėl, antra, nacionaliniams skrydžių tarifams taikomo PVM reikia konstatuoti, kad tai mokestis, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrą ir trečią sakinius, ir kad šis mokestis, siejamas su oro susisiekimo kaina, yra neišvengiamas ir numatomas, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos trečią sakinį, nes jis numatytas nacionalinės teisės aktuose ir automatiškai taikomas atliekant nacionalinio skrydžio rezervaciją.
- 29 Trečia, kalbant apie pasirenkamiems nacionalinių skrydžių priedams taikomą PVM, reikia konstatuoti, kaip nurodo Komisija savo rašytinėse pastabose, kad tai yra neprivalomas kainos priedas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ketvirtą sakinį. Iš tiesų, nors jis gali būti laikomas neišvengiamu dėl jo privalomumo, su nacionaliniais skrydžiais siejamiems pasirenkamiems priedams taikomas PVM negali būti laikomas numatomu, nes jis neatsiejamai susijęs su pasirenkamais priedais, kuriuos pasirinkti gali tik keleivis. Iš pradžių oro vežėjas negali žinoti, kokius pasirenkamus priedus pasirenks klientas, todėl su šiais priedais siejamo PVM suma negali būti įtraukta į numatomą galutinę kainą, kuri turi būti nurodyta skelbiant pasiūlymą.
- 30 Šiomis sąlygomis reikia konstatuoti, kad taikomo mokesčio nurodymas visada priklauso nuo kainos elemento, su kuriuo siejamas šis mokestis; tai, be kita ko, matyti iš Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečio sakinio paskutinės frazės, pagal kurią mokesčiai, „pridėti prie oro susisiekimo kainos“, turi būti nurodyti mokėtinoje galutinėje kainoje. Taigi, jei mokestis susijęs su oro susisiekimo kaina, jis turi būti atskirai nurodytas kartu su šia kaina pirmą kartą nurodant mokėtiną galutinę kainą, o jei susijęs su neprivalomu kainos priedu, jis turi ir gali būti nurodytas mokėtinoje galutinėje kainoje tik nurodant priedą.
- 31 Pastaruoju atveju reikia patikslinti, kad, kaip nurodo Komisija savo rašytinėse pastabose, mokesčio suma turi būti aiškiai nurodyta skelbime apie pasirenkamųjų paslaugų kainą. Iš tiesų aiškumo ir skaidrumo reikalavimas, kurio, remiantis Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalimi, privalo laikytis oro vežėjas, nurodydamas neprivalomus kainos priedus, reiškia, kad PVM dalis priedo kainoje keleiviui turi būti nurodyta tada, kai jis užsako pasirenkamąją paslaugą. Šios dalies nurodymas taip pat atitinka veiksmingo oro susisiekimo paslaugų kainų palyginimo tikslą, kuriuo, remiantis Reglamento Nr. 1008/2008 16 konstatuojamąja dalimi, siekiama šiuo reglamentu, nes vartotojas turi galėti palyginti oro vežėjų atitinkamam nacionaliniam skrydžiui taikomų priedų kainą be PVM.

- 32 Galiausiai, ketvirta, kalbant apie administravimo išlaidas, susijusias su pirkimais, atliekamais ne oro vežėjo patvirtinta kredito kortele, reikia konstatuoti, kad šių išlaidų numatomumas nekelia abejonių, nes jas lemia pati oro vežėjo politika mokėjimo būdų srityje.
- 33 Dėl jų neišvengiamumo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies antrą sakinį, visų pirma reikia pažymėti, kad klientas gali jų išvengti, galutinę kainą sumokėdamas oro vežėjo patvirtinta kredito kortele. Vis dėlto kainos priedas neturi būti laikomas išvengiamu, todėl – neprivalomu, jei vartotojui suteikiama galimybė siejama su oro vežėjo nustatyta sąlyga, kai tam tikra nemokama paslauga teikiama tik privilegijuotiems vartotojams, o prie jų nepriskiriami vartotojai *de facto* privalo atsisakyti šios nemokamos paslaugos arba imtis galimai brangiai kainuojančių veiksmų tam, kad įvykdytų reikalaujamą sąlygą, rizikuodami po šių veiksmų prarasti galimybę pasinaudoti pasiūlymu arba galimybę pasinaudoti šiuo pasiūlymu taikant iš pradžių nurodytą kainą.
- 34 Tuo remiantis darytina išvada, kad tokios išlaidos turi būti kvalifikuojamos ne tik kaip numatomos, bet ir kaip neišvengiamos, todėl jos nepatenka į neprivalomos kainos priedo sąvoką, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies ketvirtą sakinį.
- 35 Be to, reikia patikslinti, kad tokių išlaidų kvalifikavimo tikslais nėra svarbu nustatyti, ar dauguma vartotojų turi oro vežėjo patvirtintą kortelę, todėl gali išvengti aptariamų išlaidų. Iš tiesų, kadangi Reglamentu Nr. 1008/2008 siekiama vartotojų individualios apsaugos (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 15 d. *Air Berlin*, C-573/13, EU:C:2015:11, 33 punktą), kainos priedo išvengiamumas neturėtų būti vertinamas atsižvelgiant į kriterijų, kurį tenkina tik dauguma vartotojų.
- 36 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivių registracijos išlaidos, kurių negalima išvengti nesant alternatyvaus nemokamo registracijos būdo, nacionalinių skrydžių tarifams taikomas PVM, taip pat administravimo išlaidos, susijusios su pirkimais, už kuriuos atsiskaitoma ne oro vežėjo patvirtinta kredito kortele, yra neišvengiami ir numatomi kainos elementai, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos antrą sakinį. Tačiau minėta nuostata turi būti aiškinama taip, kad keleivių registracijos išlaidos, kurių galima išvengti pasirenkant nemokamą registraciją, ir su nacionaliniais skrydžiais siejamiems pasirenkamiems priedams taikomas PVM yra privalomas kainos priedas, kaip tai suprantama pagal tos pačios nuostatos ketvirtą sakinį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 37 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių 23 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad keleivių registracijos išlaidos, kurių negalima išvengti nesant alternatyvaus nemokamo registracijos būdo, nacionalinių skrydžių tarifams taikomas pridėtinės vertės mokestis (PVM), taip pat administravimo išlaidos, susijusios su pirkimais, už kuriuos atsiskaitoma ne oro vežėjo patvirtinta kredito kortele, yra neišvengiami ir numatomi kainos elementai, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos antrą sakinį. Tačiau minėta nuostata turi būti aiškinama taip, kad keleivių registracijos išlaidos, kurių galima išvengti pasirenkant nemokamą registraciją, ir su nacionaliniais skrydžiais siejamiems pasirenkamiems priedams taikomas PVM yra privalomas kainos priedas, kaip tai suprantama pagal tos pačios nuostatos ketvirtą sakinį.

Parašai.